

**NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE
ODBOR ZA ZDRAVLJE I PORODICU
MINISTARSTVO ZDRAVLJA REPUBLIKE SRBIJE**

PONOVLJENA INICIJATIVA

KAKAV ZAKON O TRANSPLANTACIJI NAM TREBA?

Beograd, jul 2016

**IZMENE I DOPUNE ZAKONA
OTRANSPLANTACIJI ORGANA**

PRVI PREDLOG ZA IZMENE I DOPUNE ZAKONA O TRANSPLANTACIJI ORGANA POSLAT JE MINISTRU ZDRAVLJA REPUBLIKE SRBIJE KAO INICIJATIVA 29. JULA 2014. I ODBORU ZA ZDRAVLJE I PORODICU NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE 12. FEBRUARA 2015. DRUGI PREDLOG KAO OBNOVLJENA INICIJATIVA JE POSLAT ODBORU ZA ZDRAVLJE NSRS 11.07.2016, A MINISTRU ZDRAVLJA RS 14.AVGUSTA 2016. TO JE UKUPNO TRI PREDLOGA OD AVGUSTA 2013. KADA JE OVAJ PREDLOG ZVANIČNO URUČEN.BEZ ODGOVORA.

MENJA SE I DOPUNJAVA ZAKON O TRANSPLANTACIJI:

- 1. SVI GRADJANI SRBIJE KOD KOJIH JE NASTUPILA MOŽDANA SMRT SU POTENCIJALNI DONORI ORGANA I TKIVA.**
- 2. ORGANI I TKIVA SE MOGU UZETI SAMO SA ONIH OSOBA KOD KOJIH JE NASTUPILA MOŽDANA SMRT I KOJI SE ZA ŽIVOTA NISU U PISMENOM OBLIKU IZRIČITO TOME PROTIVILI.**
- 3. PISMENU ODLUKU O PROTIVLJENJU DONIRANJA ORGANA I TKIVA PUNOLETNA POSLOVNO SPOSOBNA OSOBA PREDAJE SVOM IZABRANOM LEKARU POPUNJENU NA ZVANIČNOM FORMULARU KOJI PROPISUJE MINISTAR ZDRAVLJA.**
- 4. PISMENU ODLUKU O ODBIJANJU DONIRANJA ORGANA IZABRANI LEKAR ODMAH PROSLEDJUJE UPRAVI ZA BIOMEDICINU, UPISUJE U ZDRAVSTVENI KARTON OSOBE I U ZDRAVSTEVNU KNJIŽICU OSOBE.**
- 5. OSOBA KOJA SE PISMENO PROTIVI DONIRANJU ORGANA I TKIVA IMA PRAVO UPISA OVE ODLUKE U LIČNA DOKUMENTA – LIČNA KARTA, PASOŠ I VOZAČKA DOZVOLA. ORGANI MUP SU OBAVEZNI DA OVU ODLUKU UPIŠU U LIČNA DOKUMENTA.**
- 6. MINISTARSTVO ZDRAVLJA PROPISUJE OBLIK I NAČIN, A UPRAVA ZA BIOMEDICINU VODI REGISTAR LICA KOJA SU PISMENO IZRAZILA PROTIVLJENJE DONIRANJU ORGANA I TKIVA – „REGISTAR NON – DONORA“. REGISTAR OVIH LICA JE TAJNA.**
- 7. PUNOLETNO POSLOVNO SPOSOBNO LICE U SVAKOM TRENUTKU MOŽE POVUĆI ODLUKU O NEDONIRANJU I ZAHTEVATI BRISANJE IZ „REGISTRA NON - DONORA“, KAO I BRISANJE OVE ZABRANE IZ LIČNIH DOKUMENTATA – ZDRAVSTVENA KNJIŽICA, LIČNA KARTA, PASOŠ I VOZAČKA DOZVOLA.**
- 8. PORODICA NE MOŽE IZMENITI PISMENU ODLUKU LICA O ZABRANI DONIRANJA ORGANA I TKIVA.**
- 9. MALOLETNA LICA KOJA DOŽIVE MOŽDANU SMRT SU TAKODJE POTENCIJALNI DONORI, ALI DA LI ĆE SE ZA ŽIVOTA REGISTROVATI KAO DONORI ODLUČUJE POSLOVNO SPOSOBAN RODITELJ ILI STARATELJ. RODITELJ ILI STARATELJ NE MOGU ZABRANITI MALOLETNOM LICU DA IZJAVI PISMENO ILI USMENO PROTIVLJENJE (KOJE ĆE BITI ZVANIČNO REGISTROVANO) DONIRANJU ORGANA I TKIVA I DA BUDE REGISTROVANO U „REGISTRU NON – DONORA“.**
- 10. ORGANI I TKIVA ZA TRANSPLANTACIJU SE MOGU UZETI OD ONIH LICA KOD KOJIH JE NASTUPILA MOŽDANA SMRT, A KOJA SU ZA ŽIVOTA IZRAZILA PISMENU SAGLASNOST O DONIRANJU ORGANA I TKIVA PUTE M DONORSKE KARTICE, ČIJA SE EVIDENCIJA O PISMENOJ SAGLASNOSTI VODI U LIČNIM DOKUMENTIMA ŠTO JE OBAVEZA IZABRANOG LEKARA I MUP, KAO I U CENTRALNOM REGISTRU DONORA KOJI VODI UPRAVA ZA BIOMEDICINU. OVI PODACI SU TAJNI.**
- 11. DONORSKA KARTA SE USTANOVLJAVA KAO PRAVNO OBAVEZUJUĆI DOKUMENT NA OSNOVU ZAKONA. PUNOVOŽNA I PRAVNO OBAVEZUJUĆA ZA SVE UČESNIKE U PROCESU TRANSPLANTACIJE ORGANA (UKLUČUJUĆI I PORODICU) POSTAJE KADA GRADJANIN SLOBODNOM VOLJOM POTPIŠE DONORSKU KARTU UZ POTVRDU DVA SVEDOKA. U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI TO SU IZABRANI LEKAR I ZAŠTITNIK PACIJENATA, U MUP DVA OVLAŠĆENA LICA, A NA DRUGIM MESTIMA KOJE ODOBRI MINISTARSTVO ZDRAVLJA KAO KOD SUDSKE OVE RE POTPISA NA LICU MESTA.**

12. **ODOBRAVA SE IZDAVANJE DVE VRSTE DONORSKIH KARTI: 1. GDE SE GRADJANIN OPREDELUJE DA ZAVEŠTA ORGANE U SLUČAJU SVOJE MOŽDANE SMRTI; 2. GDE SE GRADJANIN OPREDELUJE DA ZAVEŠTA ORGANE U SLUČAJU SMRTI SRCA.**
13. **U OBA SLUČAJA I MOŽDANA SMRT I SMRT SRCA SE REGULIŠU POSEBNIM AKTOM ZASNOVANIM NA NAJAKTUELNIJIM DOSTIGNUĆIMA MEDICINSKE NAUKE I ETIKE.**
14. **PUNOLETNA POSLOVNO SPOSOBNA OSOBA U SVAKOM TRENUTKU MOŽE POVUĆI SVOJU ODLUKU O UVODJENJU U REGISTAR DONORA, KAO I ZAHTEVATI PONIŠTENJE VEĆ IZDATE I POTPISANE DONORSKE KARTICE.**
15. **PORODICA – SRODNICI PRVOG REDA KANDIDATA ZA TRANSPLANTACIJU – PRIMAOKA ORGANA KOJI SE NALAZI NA ZVANIČNOJ LISTI IMAJU ZAKONSKU OBAVEZU LIČNOG UVODJENJA U REGISTAR DONORA I POTPISIVANJA DONORSKE KARTICE. ČLANOVI UŽE PORODICE SU OBAVEZNI DA PRE STAVLJANJA SVOG ČLANA NA LISTU ČEKANJA I RANG LISTU ZA POJEDINI ORGAN NADLEŽNIM ZDRAVSTVENIM ORGANIMA DOKAŽU DA SU NA LISTI DONORA I DA POKAŽU POTPISANU DONORSKU KARTICU. U SUPROTNOM, ONI SE AKO IKADA BUDU KANDIDATI ZA TRANSPLANTACIJU – DOBIJANJE ORGANA, AUTOMATSKI STAVLJAJU NA DNO LISTE ČEKANJA.**
16. **PORODICA NEMA PRAVO DA PROMENI PISMENO I SLOBODNO IZRAŽENU VOLJU PUNOLETNOG LICA BILO DA SE ZA ŽIVOTA IZJASNILO KAO DONOR ILI NON – DONOR.**
17. **KOD PUNOLETNIH OSOBA KOD KOJIH JE NASTUPILA MOŽDANA SMRT, A KOJE NISU EVIDENTIRANE NI U „REGISTRU DONORA“ NI U „REGISTRU NON – DONORA“ I KOD KOJIH NE POSTOJI PISANI DOKAZ BILO KOJE VRSTE DA SU SE IZJASNILI O DONIRANJU ODNOSNO NE – DONIRANJU ORGANA I TKIVA, ODLUKU DONOSE ČLANOVI PORODICE PO STEPENU SRODSTVA I U SKLADU SA ZAKONOM U ROKU KOJI JE OPTIMALAN ZA UPOTREBU ORGANA I TKIVA ZA TRANSPLANTACIJU. U OVIM SLUČAJEVIMA RAZGOVOR SA PORODICOM SE OBAVLJA U SMISLU KAO DA SE PREMINULO LICE ZA ŽIVOTA NIJE PROTIVILO DONIRANJU ORGANA I TKIVA, ALI JE KONAČNA ODLUKA NA PORODICI.**
18. **OBZIROM NA KRATKOĆU ROKA PODOBNOSTI ORGANA ZA TRANSPLANTACIJU, ETIČKIH RAZLOGA I POŠTOVANJA I PREMA DONORU I PREMA PRIMAOKU ORGANA, JEDNOM DATA SAGLASNOST ČLANOVA PORODICE ZA EKSPANTACIJU ORGANA PREMINULOG SE VIŠE NE MOŽE POVUĆI.**
19. **KOD MALOLETNOG LICA KOD KOGA JE UTVRĐJENA MOŽDANA SMRT, ODLUKU O DONIRANJU ORGANA DONOSE POSLOVNO SPOSOBNI RODITELJ ILI STARATELJ, OSIM AKO MALOLETNO LICE STARIJE OD 14G SE ZA ŽIVOTA PISMENO ILI USMENO NIJE IZJASNILO DA SE PROTIVI DONIRANJU ORGANA I TKIVA, U KOM SLUČAJU RODITELJ ILI STARATELJ NE MOGU ODLUČITI DA SE ORGANA I TKIVA DONIRAJU.**
20. **ZDRAVSTVENI PROFESIONALCI – LEKARI U JIN I OVLAŠĆENI KOORDINATORI (TKo) IMAJU OBAVEZU AKTIVNOG PRISTUPA SVAKOM POTENCIJALNOM DONORU I NJEGOVOJ PORODICI U JIN I DRUGIM DELOVIMA ZDRAVSTVENE USTANOVE U SMISLU RAZGOVORA O DONIRANJU ORGANA I TKIVA NA DNEVNOJ BAZI 24/7 O ČEMU VODE PISMENU ZABELEŠKU I SVAKODNEVNO O TOME IZVEŠTAVAJU UPRAVU ZA BIOMEDICINU.**
21. **UVODI SE OBAVEZA IZABRANOM LEKARU DA PRILIKOM PREGLEDA ILI KONSULTACIJE SVAKOM PUNOLETNOM PACIJENTU, A ORGANIMA MUP PRILIKOM IZDAVANJA LIČNIH DOKUMENATA – LIČNA KARTA, PASOŠ I VOZAČKA**

DOZVOLA SVAKOM PUNOLETNOM LICU PREDAJU FORMULAR O IZJAŠNJAVANJU O DONIRANJU ORGANA I TKIVA KOJI SADRŽI TRI MOGUĆNOSTI:

A. Već sam se registrovao kao donor;

B. Želim da se registrujem kao donor;

C. Želim da razmislim;

GRADJANI NISU U OBAVEZI DA ODGOVORE NA PITANJA, KAO NI DA POPUNE FORMULAR.

- 22. UVODI SE RAZMENA ORGANA SA EUROTRANSPLANTOM KOJA ĆE PRECIZNO BITI REGULISANA POSEBNIM PRAVILNIKOM.**
- 23. OBZIROM DA SE U SRBIJI ZA SADA NE OBAVLJAJU TRANSPLANTACIJE PLUĆA, PANKREASA I TANKOG CREVA, OVI ORGANI POD ODREĐENIM ZAKONSKIM USLOVIMA MOGU BITI USTUPLJENI EUROTRANSPLANTU.**
- 24. EUROTRANSPLANTU MOGU BITI USTUPLJENI I ORGANI KOJI SE TRANSPLANTIRAJU U SRBIJI, KAO ŠTO SU BUBREG, SRCE I JETRA, ALI SAMO POD USLOVOM DA U NAŠOJ ZEMLJI NEMA ODGOVARAJUĆEG PRIMAOCA ZA NJIH I POSEBNO SE REGULIŠE ZOT.**
- 25. UVODI SE OBAVEZA REPUBLIČKIM ORGANIMA I LOKALNOJ SAMOUPRAVI DA KOD IZDAVANJA I SLANJA POZIVA NA GLASANJE UZ POZIV DOSTAVE I GORNJI FORMULAR. GRADJANI NEMAJU OBAVEZU POPUNJAVANJA FORMULARA.**
- 26. UVODI SE RUBRIKA O DONIRANJU ODNOSNO NEDONIRANJU ORGANA I TKIVA U FORMULARE ZA POPIS STANOVNIŠTVA KAO TRAJNA ODREDBA.**
- 27. DRŽAVNI ORGANI I LOKALNA SAMOUPRAVA IMAJU PRAVO DA SAMOINICIJATIVNO ORGANIZUJU IZJAŠNJAVANJE GRADJANA PO OVOM PITANJU NA OBLIK I NAČIN KOJI SMATRAJU NAJPRIKLADNIJIM, S TIM ŠTO GRADJANI NEMAJU ZAKONSKU OBAVEZU UČEŠĆA U TIM AKCIJAMA, VEĆ SAMO DOBROVOLJNO.**
- 28. MINISTARSTVO ZDRAVLJA, UPRAVA ZA BIOMEDICINU I RFZO IMAJU PRAVO DA ODREDE MATERIJALNU NADOKNADU ZA ANGAŽOVANJE I OBEZBEDJIVANJE ORGANA OD DONORA ZA DONOR BOLNICE, TRANSPLANTACIONE KOORDINATORE, TIMOVE ZA EKSPLANTACIJU I TRANSPLANTACIJU ORGANA I TKIVA, MEDIJSKE PROMOCIJE I JAVNE AKTIVNOSTI ZA PODIZANJE SVESTI O ZAVEŠTANJU ORGANA I ZNAČAJU TRANSPLANTACIJE KAO „ZLATNOG STANDARDA“ U LEČENJU I SPAŠAVANJU ŽIVOTA BOLESNIKA U TERMINALNOM STADIJUMU OTKAZIVANJA ORGANA, KAO I ODREĐENE MEDICINSKE BENEFICIJE U DIJAGNOSTICI I TERAPIJI ČLANOVIMA PORODICE PREMINULOG DONORA ZA KOGA SU DALI SAGLASNOST ZA DONIRANJE ORGANA.**
- 29. MINISTARSTVO ZDRAVLJA I RFZO BLIŽE ODREĐUJU POSEBNIM PRAVILNIKOM KOJE SU I KOLIKE MATERIJALNE STIMULACIJE ZA USTANOVE I PROFESIONALCE UČESNIKE U CELOKUPNOM PROCESU OBEZBEDJIVANJA DONORA I TRANSPLANTACIJE, KAO I KOJA VRSTA MEDICINSKIH BENEFICIJA I U KOM TRAJANJU MOŽE DA SE OBEZBEDI ZA ČLANOVE PORODICA PREMINULOG DONORA ZA KOGA SU DALI SAGLASNOST.**
- 30. UVODI SE SUBSPECIJALIZACIJA IZ TRANSPLANTACIONE MEDICINE PO GRANAMA, A MEDICINSKIM FAKULTETIMA SE NALAŽE OSNIVANJE OVE KATEDRE KAO POSEBNE.**
- 31. UPRAVA ZA BIOMEDICINU (UB) SE TRANSFORMIŠE U SRBIJATRANSPLANT (ST) KOJI DOBIJA STATUS PRAVNOG LICA. ORGANIZACIJA I RAD SRBIJATRANSPLANTA SE BLIŽE ODREĐUJU PODZAKONSKIM AKTOM (Bliže u sledećem prilogu).**
- 32. DIREKTORA SRBIJATRANSPLANTA BIRA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE NA PREDLOG VLADE RS POSLE JAVNOG KONKURSA. MANDAT DIREKTORA TRAJE 5 GODINA.**

SASTAVILI: TUTOS (Tim za Unapredjenje Transplantacije Organa u Srbiji)

Predsednik

Prof. Dr DUŠAN ŠĆEPANOVIĆ, dr.sc., dečki hirurg i dečki urolog, MMZ

Članovi

Prof. Dr ANDRAE WASLER, dr.sc., kardiohirurg i transplantacioni hirurg

Prof. Dr ZORAN MILOŠEVIĆ, dr.sc., opšti i transplantacioni hirurg

Ass. Dr SAŠA BOROVIĆ, mr.sc., kardiohirurg i transplantacioni hirurg

Dr MIHAILO JOVANOVIĆ – spec. socijalne med. koordinator ispred RFZO

Beograd, 23. Jul 2013.

PODRŽAVAJU INICIJATIVU POSLATU MINISTRU ZDRAVLJA 29.07.2014. I
ODBORU ZA ZDRAVLJE I PORODICU NARODNE SKUPŠTINE REPUBLIKE SRBIJE
12. FEBRUARA 2015.

BIOETIČKO DRUŠTVO SRBIJE

Predsednik

Prof. Dr ZORAN TODOROVIĆ, dr.sc.

Klinički farmakolog i etičar

TRANSPLANTACIONA MREŽA SRBIJE

Predsednik

Prof. Dr DUŠAN ŠĆEPANOVIĆ, dr.sc.

Dečki hirurg i Dečki urolog

Master menadžmenta u zdravstvu

Pacijent sa transplantiranim srcem (10g)

BIOETIČKO DRUŠTVO SRBIJE

Podpredsednica

Doc. Dr SANDRA RADENOVIĆ, dr.sc.

Sociolog i etičar

TRANSPLANTACIONA MREŽA SRBIJE

Izvršni direktor

As. Dr SAŠA BOROVIĆ, mr.sc.

Kardiohirurg i transplantacioni hir. (THI)

SAVEZ ORGANIZACIJA BUBREŽNIH INVALIDA REPUBLIKE SRBIJE (SOBIRS)

Predsednik

Prim. Dr LJUBINKO TODOROVIĆ

INICIJATIVE SU PODRŽALA I PRIDRUŽILA SE AKCIJI I SLEDEĆA UDRUŽENJA:

- 1. SAVEZ BUBREŽNIH INVALIDA AP VOJVODINE (SBI APV)
PREDESDNIK: ZORAN MIŠKOVIĆ, dipl.ing. i dipl.ecc.**
- 2. REGIONALNA LEKARSKA KOMORA BEOGRADA (RLK BG);
PREDESDNICA: Prof. Dr OLGA POPOVIĆ, dr.sc., fizijatar**
- 3. FORUM ŽENA PO SPS AP VOJVODINE (FoŽ APV).
PREDESDNICA: Dr VESNA BJELIĆ - FRANCUSKI**